

WOJSKA
SPECJALNE
RZECZYPOSPOLITEJ
POLSKIEJ

SERIA WYDAWNICZA WYDZIAŁU NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE
KRAKOWSKIEJ AKADEMII IM. ANDRZEJA FRYCZA MODRZEWSKIEGO

„BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ”

10

WOJSKA SPECJALNE RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

MONOGRAFIA

REDAKCJA:

MIECZYŚLAW BIENIEK, SŁAWOMIR M. MAZUR

KRAKOWSKA AKADEMIA IM. ANDRZEJA FRYGZA MODRZEWSKIEGO
WYDZIAŁ NAUK O BEZPIECZEŃSTWIE

2016 BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ

Rada Wydawnicza Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego:
Klemens Budzowski, Maria Kapiszewska, Zbigniew Maciąg, Jacek M. Majchrowski

Rada Naukowa Serii Wydawniczej „Bezpieczeństwo i Obronność” Wydziału Nauk
o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego
Mieczysław Bieniek (Polska), Edward Gruszka (Polska), Boris Dürkech (ONZ),
Janusz Kręcikij (Polska), Sławomir M. Mazur – przewodniczący (Polska),
François Fd Miche (Szwajcaria), Cindy Miller (USA), Monika Ostrowska (Polska),
Eric Pouliquen (Francja), Michal Pružinský (Słowacja), Rastislav Rosinský (Słowacja),
Piotr Sienkiewicz (Polska), Jan Widacki (Polska), Karlheinz Viereck (Niemcy)

Redakcja naukowa: Mieczysław Bieniek, Sławomir M. Mazur

Recenzent: płk prof. zw. dr hab. Jarosława Wołejso

Adiustacja: dr Barbara Wezgowiec

Publikacja powstała w ramach projektu badawczego Krakowskiej Akademii
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego nr WNoB/DS/3/2015-KON

Fotografie zamieszczone w publikacji są autorstwa oraz stanowią własność
Dowództwa Komponentu Wojsk Specjalnych w Krakowie

Projekt okładki: Oleg Aleksejczuk

Na okładce rewers medalu „Memoria Gratum Facit – Za zasługi dla Wydziału Nauk
o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego” autorstwa
prof. zw. ASP Czesława Dźwigaja

ISBN 978-83-65208-70-5

Copyright© by Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Kraków 2016

Żadna część tej publikacji nie może być powielana ani magazynowana
w sposób umożliwiający ponowne wykorzystanie,
ani też rozpowszechniana w jakiegokolwiek formie
za pomocą środków elektronicznych, mechanicznych, kopiujących,
nagrywających i innych, bez uprzedniej pisemnej zgody właściciela praw autorskich

Na zlecenie:

Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

www.ka.edu.pl

Wydawca: Oficyna Wydawnicza AFM KAAF, Kraków 2016

Sprzedaż prowadzi: e-mail: ksiegarnia@kte.pl

Skład: Jakub Aleksejczuk

Druk i oprawa: MKpromo

SPIS TREŚCI

List gen. bryg. mgr Jerzy GUTA.....	7
Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	11
<i>gen.(r.) dr Mieczysław Bieniek prof. nadzw. KA</i> Siły specjalne – rola i zadania oraz system dowodzenia nimi.....	15
<i>gen. broni Edward Gruszka</i> Zarys wizji transformacji Wojsk Specjalnych Sił Zbrojnych RP	23
<i>gen. dyw. mgr Piotr Patalong</i> Rola i miejsce Wojsk Specjalnych w systemie bezpieczeństwa państwa	33
<i>gen. bryg. mgr Jerzy Gut</i> Wkład polskich Wojsk Specjalnych w umacnianie bezpieczeństwa regionalnego i pozycji Polski w NATO	37
<i>gen. bryg. (r.) Marek Olbrycht</i> Wojska Specjalne widziane oczami dowódcy.....	49
<i>ptk (r) prof. zw. dr hab. Sławomir M. Mazur</i> Generał Włodek Potasiński – wizjoner i doskonały dowódca	51
<i>ptk dypl. Mieczysław Bieniek</i> Global SOF Network – globalna sieć powiązań Wojsk Specjalnych.....	61
<i>ptk mgr Mariusz Skulimowski</i> Jednostka Wojskowa NIL – wybrane aspekty	67
<i>ks. ptk dr hab. Stanisław Gulak prof. nadzw. PPWSZ, ks. ppor. dr Sławomir Bylina</i> Jednostka Wojskowa AGAT	75
<i>ptk dypl. (r.) mgr inż. Tomasz Piekarski</i> Wojska Powietrznodesantowe wciąż potrzebne	81
<i>dr Agnieszka Polończyk</i> Cichociemni – zarys historii formacji	95
Wojska Specjalne w obiektywie.....	107
Bibliografia	127
Spis rysunków	133
Spis fotografii	135
Noty o autorach	137

Stanisław Pastuska

W bieżącym roku będziemy obchodzić dziesiątą rocznicę powstania Polskich Wojsk Specjalnych jako odrębnego Rodzaju Sił Zbrojnych. W ciągu tego dziesięciolecia Polskie Wojska Specjalne przeszły znaczącą transformację, budując swoje zdolności narodowe i sojusznicze, których uwieńczeniem było powierzenie polskiemu dowódcy dowodzenia Komponentem Sił Specjalnych w ramach Sił Odpowiedzi NATO 2015, gdzie trzon tych sił stanowili polscy „specjaliści”.

Równocześnie wydzielone siły Dowództwa i jednostek Wojsk Specjalnych skutecznie realizowały misje bojowe oraz doradczo-szkoleniowe w Iraku, Afganistanie oraz w innych krajach, gdzie wymagał tego Polski interes narodowy, budując prestiż i zaufanie u naszych sojuszników i koalicjantów. To wszystko było możliwe dzięki wielkiej determinacji, zaangażowaniu i profesjonalnemu podejściu do wykonywanych zadań całego personelu Wojsk Specjalnych, żołnierzy i pracowników, którzy w każdym realizowanym zadaniu swoją postawą dawali przykład bezgranicznego zaangażowania i przekonania o słuszności swojego wyboru oraz wiary w konieczność i skuteczność realizowanych zadań. Swoją siłę i determinację czerpałismy z przykładów postaw naszych kombatantów i patronów, którzy są dla nas niedoścignionym wzorem patriotyzmu i poświęcenia dla chwały naszej Rzeczypospolitej.

Celem niniejszej publikacji jest przybliżenie szerszemu gronu czytelników naszych historycznych korzeni, przebiegu transformacji oraz funkcjonowania Komponentu Wojsk Specjalnych w Siłach Zbrojnych RP a także w środowisku międzynarodowym.

W roku naszego jubileuszu w imieniu całej społeczności Wojsk Specjalnych kieruję słowa podziękowania do wszystkich przyjaciół i sympatyków Wojsk Specjalnych za okazywaną przyjaźń i wsparcie w naszej codziennej działalności służbowej. Szczególnie słowa podziękowania kieruję na ręce Pana prof. zw. dr. hab. Sławomira Mazura, Dziekana Wydziału Nauk o Bezpieczeństwie Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, za ideę podjęcia tematu o Wojskach Specjalnych i wydanie przedmiotowej publikacji.

Jerzy Gut

Dowódca
Komponentu Wojsk Specjalnych
gen. brg. Jerzy Gut

WYKAZ SKRÓTÓW

ABW	Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego
ACO	Sojusznicze Dowództwo ds. Operacji (ang. <i>Allied Command Operations</i>)
art.	artykuł
AW	Agencja Wywiadu
BDSz	Brygada Desantowo-Szturmowa
BKPow	Brygada Kawalerii Powietrznej
BPD	Brygada Powietrznodesantowa
CAS	bezpośrednie wsparcie lotnicze (ang. <i>close air support</i>)
CJFSOCC	Dowództwo Komponentu Wielonarodowych Połączonych Sił Operacji Specjalnych (ang. <i>Combined Joint Force Special Operations Component Command</i>)
DP	Dywizja Piechoty
DWKS	Dowództwo Komponentu Wojsk Specjalnych
DWS	Dowództwo Wojsk Specjalnych
dypl.	skrót mówiący o tym, iż wojskowy posiada tytuł oficera dyplomowanego – pisany bezpośrednio po stopniu wojskowym, tytuł ten przysługuje po ukończeniu odpowiedniej uczelni
gen.	generał
gen. bryg.	generał brygady
gen. dyw.	generał dywizji
IFAS	Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa (ang. <i>International Security Assistance Force</i>)
JW	Jednostka Wojskowa
JWK	Jednostka Wojskowa Komandosów
JWS	Jednostki Wojsk Specjalnych
mjr.	major
MON	Ministerstwo Obrony Narodowej
n/w	niżej wymienione
NATO	Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego (ang. <i>North Atlantic Treaty Organization</i>)
NEO	Ewakuacja Personelu Niewojskowego Ewakuacja (ang. <i>Noncombatant Evacuation Operations</i>)

NSHQ	Dowództwo Sił Specjalnych NATO (<i>ang. NATO Special Operations Headquarters</i>)
NSR	Narodowe Siły Rezerwowe
płk.	pułkownik
PSZ	Polskie Siły Zbrojne
RP	Rzeczpospolita Polska
RSZ	Rodzaj Sił Zbrojnych
SGWP	Sztab Generalny Wojska Polskiego
SKW	Służba Kontrwywiadu Wojskowego
SOFAD	Doradca ds. Operacji Specjalnych (<i>ang. Special Operations Forces Advisor</i>)
SON	Siły Odpowiedzi NATO
SWW	Służba Wywiadu Wojskowego
SZ RP	Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej
SZ	Siły Zbrojne
SzSzGen WP	Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego
USSOCOM	Dowództwo Sił Specjalnych USA (<i>ang. United States Special Operations Command</i>)
WDS	Wydział Działań Specjalnych
WP	Wojsko Polskie
WPD	Wojska Powietrznodesantowe
WRiA	Wojska Rakietowe i Artylerii
WS	Wojska Specjalne
ŻW	Żandarmeria Wojskowa

WPROWADZENIE

We współczesnym świecie zmniejszyło się prawdopodobieństwo klasycznego konfliktu wojennego na dużą skalę. Chociaż zagrożenie takie wciąż istnieje, to jednak częściej wybuchają konflikty lokalne, pojawia się wiele ognisk zapalnych oraz groźba ataków terrorystycznych. Dostrzeżono zatem, że w takim świecie Polska potrzebuje nie tylko nowoczesnych regularnych sił zbrojnych, zdolnych do wykonania szeregu zadań, zarówno na obszarze kraju, jak i daleko od jego granic, ale także większych sił do zadań specjalnych o wysokiej gotowości bojowej, zdolnych do wspólnych operacji z innymi armiami, zaopatrzonych w specjalne środki bojowe i wyszkolonych do działań niekonwencjonalnych, w tym w sytuacjach kryzysowych. W odpowiedzi na te potrzeby, 1 stycznia 2007 roku powołano do funkcjonowania Dowództwo Wojsk Specjalnych (DWS), a 24 maja tego samego roku Wojska Specjalne otrzymały status odrębnego czwartego rodzaju Sił Zbrojnych RP (obok Wojsk Lądowych, Sił Powietrznych i Marynarki Wojennej).

Ideą przewodnią powołania WS było prowadzenie przez nie samodzielnych działań lub uzupełnianie i wspieranie pozostałych rodzajów Sił Zbrojnych RP w ramach operacji połączonych. Podkreślić należy szeroką gamę potencjalnych zastosowań WS: od działań o znaczeniu strategicznym do działań taktycznych, dla osiągnięcia celów wojskowych, politycznych, ekonomicznych i psychologicznych.

WS pozostają w gotowości do udziału w pełnym spektrum operacji sojuszniczych i koalicyjnych. Ich udział przewidywany jest zarówno w konfliktach na dużą skalę, jak również w działaniach wymagających chirurgicznej precyzji, czy też w operacjach reagowania kryzysowego, w tym akcjach niesienia pomocy humanitarnej. WS posiadają bowiem zdolność do szybkiego rozwinięcia i osiągnięcia natychmiastowej gotowości do działania w zmieniającym się środowisku walki na lądzie, w powietrzu i na morzu. Stanowią narzędzie natychmiastowego reagowania w sytuacjach szczególnych, takich jak: porwania obywateli polskich poza granicami państwa, zagrożenie bezpieczeństwa placówek dyplomatycznych, ewakuacja obywateli polskich w krajach o niestabilnej sytuacji itp. Wojska te mają również szczególne znaczenie w prowadzeniu działań w ramach operacji sojuszniczych przebiegających w warunkach konfliktów asymetrycznych. Polskie WS w takich operacjach z powodzeniem już uczestniczyły na terenie Kosowa, Bośni i Hercegowiny, Iraku i Afganistanu.

Przez kilka lat od ich utworzenia WS posiadały autonomiczność dowodzenia. Mogły zatem prowadzić samodzielne operacje specjalne bez wsparcia innych rodzajów Sił Zbrojnych, jak również realizować operacje specjalne stanowiące

ich wsparcie. W odróżnieniu od dowództw innych RSZ, Dowództwo Wojsk Specjalnych odpowiadało zarówno za szkolenie, wyposażanie i planowanie rozwoju jednostek, jak i za operacyjne dowodzenie operacjami specjalnymi. WS były bowiem jedynym połączonym RSZ o dużej autonomii organizacyjnej i funkcjonalnej, dowodzonym bez szczebli pośrednich. Po zmianie struktury dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2014 roku, niestety utraciły one tę autonomię. W dalszej części publikacji autorzy wyjaśnią obecną strukturę dowodzenia, szkolenia i operacyjnego użycia WS w Polsce. Mamy jednocześnie nadzieję, że przyszłe planowane zmiany w strukturze dowodzenia SZ RP umożliwią powrót do poprzedniej sprawdzonej struktury.

Wszystkie operacje specjalne muszą być precyzyjnie zaplanowane i przeprowadzone. Dlatego też wymagania stojące przed dowódcami i sztabowcami tych formacji są wyśrubowane. Równie wielkie oczekiwania stawiane są żołnierzom WS. Wojska Specjalne z definicji prowadzą operacje połączone w różnych środowiskach pola walki. Poszczególne jednostki, podległe Dowództwu Komponentu Wojsk Specjalnych (DKWS), specjalizują się zatem w misjach związanych ze specyfiką środowisk wykonywanych misji:

- Jednostka Wojskowa FORMOZA (JW FORMOZA) jest wyspecjalizowanym oddziałem do prowadzenia operacji w środowisku morskim i przybrzeżnym;
- Jednostka Wojskowa Komandosów (JWK) jest zdolna do prowadzenia operacji specjalnych w środowisku lądowym i przybrzeżnym;
- Jednostka Wojskowa GROM (JW GROM), jako najbardziej uniwersalny moduł WS, jest w stanie w ramach swojej struktury prowadzić operacje w każdym środowisku;
- Jednostka Wojskowa NIL (JW NIL) specjalizuje się we wsparciu informacyjnym, wsparciu dowodzenia oraz łączności, a także zabezpieczeniu logistycznym i medycznym operacji specjalnych. Jej głównymi obszarami działalności są wsparcie informacyjne, wsparcie dowodzenia oraz łączności;
- Jednostka Wojskowa AGAT (JW AGAT) ma charakter szturmowy i przeznaczona jest do prowadzenia lądowych akcji bezpośrednich, wsparcia militarnego, wsparcia operacji przeciwterrorystycznych oraz ochrony infrastruktury krytycznej;
- 7 eskadra działań specjalnych (7eds) to pododdział Sił Powietrznych przeznaczony do wsparcia operacji specjalnych, transportu lotniczego i wsparcia ogniowego sił i środków WS z powietrza.

JW NIL, JW AGAT oraz 7eds są w stanie wspierać operacje specjalne prowadzone w każdym środowisku walki. Szkolenie oraz wyposażenie tych jednostek gwarantują możliwość prowadzenia operacji we wszystkich strefach klimatycznych włącznie z rejonami wymagającymi przygotowania do warunków ekstremalnych.

Wojska Specjalne są formacją, która w zasadniczym stopniu jako pierwsza wykorzystuje osiągnięcia techniczne opracowane w oparciu o nowe technologie, a co za tym idzie powinna ona stanowić ten rodzaj wojsk, który będzie określał standardy dla całych SZ RP. Mając to na uwadze nie sposób nie wspomnieć, że ze

względu na specyficzne potrzeby Wojsk Specjalnych – wśród których należy wymienić: najnowocześniejsze rozwiązania technologiczne, krótkie serie produkcyjne, jak również wprowadzanie kolejnych modyfikacji uzbrojenia już po rozpoczęciu procesu pozyskiwania – wskazane jest umożliwienie WS prowadzenia zakupów uzbrojenia i sprzętu wojskowego. Wiąże się to nierozdzielnie z możliwością dysponowania środkami budżetowymi przez Dowódcę Wojsk Specjalnych. Należy tu podkreślić, że finansowanie WS jest wysoce efektywne z uwagi na to, iż koszty ich funkcjonowania i modernizacji wynoszą zaledwie 2% budżetu Sił Zbrojnych.

Uzbrojenie WS musi się cechować niezawodnością, precyzją i łatwością obsługi oraz w maksymalnym stopniu uwzględniać uwarunkowania elektronicznej sfery walki. Stwarza to szczególne wymagania i stanowi duże wyzwanie dla rodzimego przemysłu i naszej myśli naukowo-technicznej. Zaspokojenie oczekiwań i potrzeb polskich WS wymaga zatem zastosowania zaawansowanych, bardzo nowoczesnych technologii elektronicznych, informatycznych i materiałowych, w tym tych będących przejawem przeskoku generacyjnego, a nie kopiowania rozwiązań już istniejących. Niektóre z nich mogą następnie być zastosowane w przemyśle cywilnym, są bowiem technologiami podwójnego zastosowania. Ma to duże znaczenie w warunkach kryzysu gospodarczego, kiedy to istnieje zapotrzebowanie na czynniki i zasoby stymulujące gospodarkę oraz generujące innowacje.

Podczas najnowszych konfliktów zbrojnych potwierdzona została słuszność koncepcji cyfryzacji i sieciocentryczności systemów walki. Żołnierz wyposażony w nowoczesny system walki jest inteligentnym i mobilnym sensorem – źródłem informacji. Jest on również realizatorem zadań wykorzystującym indywidualne środki ogniowe. Żołnierz wspierany przez grupowe środki ogniowe i roboty pola walki, współdziałający w grupie zadaniowej oraz z sąsiednimi jednostkami, jest najważniejszym węzłem sieci. Wraz z rozwojem techniki możliwe jest przesyłanie informacji multimedialnej, tzn. nie tylko głosu, ale również zdjęć, obrazów dynamicznych, danych tekstowych, danych syntetycznych (map, znaków, diagramów itp.) itd. Sieciocentryczność w mikrosieci to dostęp do wiedzy kolegów z zespołu, a także możliwość obserwacji lokalnej sytuacji bojowej z różnych pozycji. Uwzględniając przy tym możliwość łączenia informacji rozpoznawczej z różnych źródeł oraz współpracy z robotami rozpoznania, w tym bezpilotowymi statkami powietrznymi, uzyskujemy niespotykaną dotychczas możliwość wzajemnego budowania aktualnej świadomości sytuacyjnej.

Jednak największą wartością Wojsk Specjalnych są świetnie wyszkoleni, zgrani i zdeterminowani żołnierze zdolni do wykonania najtrudniejszych zadań w niewyobrażalnie trudnych warunkach terenowych i atmosferycznych. Dowody swojego profesjonalizmu i odwagi dawali oni w misjach bojowych, niejednokrotnie płacąc za to cenę najwyższą – swoje życie. Należy w tym miejscu złożyć im hołd i najwyższe uznanie.

Należy również podkreślić olbrzymie zasługi twórców i realizatorów koncepcji wdrażania funkcjonowania Dowództwa Sił Specjalnych. Wymienić tutaj należy: gen. dyw. Jana KEMPARĘ, gen. bryg. Marka OLBRYCHTA, którzy pracując wówczas w Sztabie Generalnym Wojska Polskiego (SG WP) opracowali podwaliny pod

koncepcje powstania DWS – Dowództwa Wojsk Specjalnych, gen. broni Edwarda GRUSZKĘ, który został pierwszym Dowódcą WS, oraz śp. gen. broni. Włodzimierza POTASIŃSKIEGO, który z uporem, wizją i konsekwencją wcielał w życie opracowane koncepcje rozwoju sił specjalnych, co przerwała w sposób nagły jego śmierć w katastrofie smoleńskiej. Wymienić tu również należy profesjonalnych i oddanych Wojskom Specjalnym kontynuatorów dzieła tworzenia i doskonalenia struktur sił specjalnych gen. Potasińskiego – szkolenia oddziałów WS i jednocześnie używania ich w operacjach bojowych, jak również osiągnięcia pełnej gotowości bojowej dowództwa WS – gen. dyw. Piotra PATALONGA oraz gen. bryg. Jerzego GUTA.

Tak wspaniałe kadry dowódcze od najniższych szczebli dowodzenia, świetnie wyszkoleni i wyposażeni operatorzy, oraz elementy wsparcia, wszystko zgrane w dobrze funkcjonujący i wciąż doskonalony system, daje gwarancje bardzo dobrego wykonania wszystkich zadań.

*gen.(r.) dr Mieczysław Bieniek, prof. nadzw.
płk (r.) prof. zw. dr hab. Sławomir M. Mazur*